

NAŠE DUHOVNO ŽIVLJENJE

Buenos Aires, dne 23. decembra 1933.

NUESTRA VIDA ESPIRITUAL

Številka 31

V nobeni hiši ni bilo prostora zanj...

Evangelij četrte adventne nedelje

Lk 3, 1—6.

V petnajstem letu vladanja cesarja Tiberija, ko je bil Poncij Pilat upravitelj v Judeji in Herod četrtni oblastnik v Galileji in njegov brat Filip četrtni oblastnik v Abileni, in ko sta bila velika duhovnika Ana in Kajfa, je Bog govoril Janezu, Zaharijevemu sinu, v puščavi.

In prehodil je (Janez) vso jordansko pokrajino in oznanjal krst pokore za odpuščanje grehov, kakor je pisano v knjigi govorov preroka Izaija:

“Glas vpijočega v puščavi:
Pripravite pot Gospodovo,
izravnajte njegove steze;
vsaka dolina naj se izpolni
in vsak hrib in grič naj se zniža;
in kar je krivo, naj bo ravno,
in kar je hrapavo, naj postane gladka pot:
in vse človeštvo bo videlo zveličanje božje.”

Cerkveni koledar

24. december — četrta adventna, kvatrna nedelja poseboj posvečena molitvam za dobre duhovnike — slovenske boje službe po navadi dopoldne ob desetih in popoldne ob štirih. Današnji večer je sveti večer s polnočno božjo službo.

25. december — ponedeljek — sveti dan spomin rojstva Gospoda našega Jezusa Kristusa. Ob desetih slovesna sveta maša, popoldne ob štirih pete litanije Matere božje.

26. december — torek — praznik prvega mučenca, svetega diakona Štefana.

27. december — sredo — spomin svetega Janeza Evangelista, učenca, apostola in ljubljence Gospodovega.

28. december — četrtek — spomin svetih nedolžnih otrok, ki jih je dal poklati kralj Herod v Betlehemu in vsej okolici, da bi se iznebil novorojenega Odrešenika, ki ga je napačno smatral za svojega kraljevskega tekmeca.

29. december — petek — spomin svetega angleškega škofa Tomaža, ki se je vešče in odločno uprl

brezbožnim postavam kralja Henrika II. Nekateri kraljevi dvorjani so mislili, da se bodo posebej prikupili kralju, če svetega škofa napadejo in umore, kar so res izvršili, ko je svetnik dne 29. decembra 1171 ravno opravljal večerno molitev v svoji škofijski stolnici. Kentska stolna cerkev je bila daleč na okrog oškropljena z možgani svetega moža.

30. december — sobota — spomin svetega škofa Liberija.

31. december — nedelja božične osmine, zadnji dan leta 1933 — slovenske božje službe na Pateralu, Avalos 250, po navadi ob desetih dopoldne in ob štirih popoldne.

Cerkvena kronika

Obojno romanje v Luján je izpadlo v splošno zadovoljnost in je bilo obojno številno obiskano. Drugega hrvatsko-slovenskega romanja pod vodstvom gospoda odvetnika dr. I. A. Martinoliča (okrog 800 romarjev) se je udeležil tudi celoten slovenski cerkveni pevski zbor in nam lepo prepeval, za kar se mu najlepše zahvaljujemo.

Bratovščina živega rožnega venca ima svoje ustanovno zborovanje, kakor je bilo že javljeno, v nedeljo dne 24. decembra po deseti maši in po popoldanskih večernicah. Vsi vpisani bratje in sestre (doslej 79 bratov in 103 sestre, torej skupno 182 priglasencev) so vljudno vabljeni, da se tega ustanovnega zborovanja udeleže. Ponavljamo, da se morejo prigrasiti bratovščini tudi Slovenci izven Buenos Airesa, čeprav se ne bodo mogli udeleževati nobenih skupnih pobožnosti in bodo z bratovščino samo v pismeni zvezi.

Zakrament svetega zakona sta sklenila Marija Krkoč in Jožef Kogoj pred pričama Petrom Mozetič in Angelom Krkoč.

Zakrament svetega zakona sta sklenila Marija Smajla in Franc Tomšič pred pričama Jožefom in Antonijem Simčič.

Vžupnji Villa Urquiza sta sklenila zakrament svetega zakona Frančiška Kodarin in Angel Kavrečič pred pričama Justom in Jožefom Kavrečič.

Evangelij polnočne svete maše

Lk 2, 1—14.

Tiste dni je izšlo povelje od cesarja Avgusta, da naj se popiše ves svet. To prvo popisovanje se je vršilo, ko je bil Kvirinij cesarski namestnik v Siriji. In hodili so se popisovat, vsak v svoje mesto.

Šel je torej tudi Jožef iz Galileje, iz mesta Nazareta, v Judejo, v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem — bil je namreč iz hiše in rodovine Davidove — da bi se popisal z Marijo, svojo zaročeno ženo, ki je bila noseča.

Ko sta bila tam, se ji je dopolnil čas poroda. In porodila je sina prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jaslje, ker zanja ni bilo prostora v prenočišču.

V prav tistem kraju pa so pastirji prenočevali pod milim nebom in bili na nočnih stražah pri svoji čredi. In glej, angel Gospodov je pristopil k njim in svetloba Gospodova jih je obvestila, in silno so se prestrašili. Angel pa jim je rekel: “Ne bojte se; zakaj glejte, oznanim vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo: Rodil se vam je danes v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod. In to vam bo znamenje: Našli boste dete, v plenice povito in v jaslje položeno”.

In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili in govorili:

“Slava Bogu na višavah in na zemlji,
mir ljudem’ ki so Bogu po volji!”

Slovenski otroci o božiču.

Francek je bil pravi nagajivček in resnična šiba svojim staršem. Vse je prebrskal, kadar je bil sam doma in če je mamica še tako skrila, kar je dobrega pripravila za praznike, vse je našel in od vsega si je obilo privoščil.

Ko so se približali božični prazniki in je nakupila mamica raznih dobrih reči, je bila vsa v skrbeh, ker jih bo Francek gotovo našel in si jih obilo privoščil, drugim bratcem in sestricam in očku pa bo celo za božič manjkalo kaj boljšega. In kaj bo šele s tem otrokom kdaj pozneje, če je že sedaj — tat.

Že dolgo pred svetim večerom je torej zbrala vso družino in jim je čim lepše razložila, kako da se morajo pripraviti na sveti večer, da jih bo Jezušček lahko vesel. Pridnim bo morda prinesel celo kakih daril. Tudi molila je zanje, da bi bili pridni in dobri in vedno Jezuščku všeč.

Na sveti večer je deco spet sklicala, da vidi, kako so se za božič pripravili. Pomislite, kako je bila vesela, ko se je najboljši odrezal mali Francelj. Vsega katekizma se je gladko naučil, je rekel, in ves teden ni izmaknil nobene stvari in je tudi za naprej več ne bo, ker bi rad videl, da sta z Jezuškom prijatelja.

Vsak slovenski otrok mora napraviti za božič kako veselje detetu Jezusu, v pleničke povitemu in v jaslje položenemu.

Evangelij zorne maše na sveti božični praznik

Lk 2, 15—20.

In ko so angeli odšli od njih (pastirjev) v nebesa, so rekli pastirji drug drugemu: "Pojdimo torej v Betlehem in pogremo to, kar se je zgodilo in nam je oznanil Gospod!"

In pohiteli so, prišli tja in našli Marijo, Jožefa in dete, v jasli položeno.

Ko so to videli, so povedali, kar jim je bilo o tem detetu rečeno. In vsi, ki so slišali, so se čudili temu, kar so jim povedali pastirji. Marija pa je vse te besede ohranila in jih premišljevala v svojem srcu.

In pastirji so se vrnili in Boga slavili in hvalili za vse to, kar so slišali in videli, prav kakor jim je bilo povedano.

Evangelij velike maše na sveti božični praznik

Jan 1, 1—14.

V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in B o g je bila Beseda 1).

Ta je bila v začetku pri Bogu. Vse je po njej nastalo in brez nje ni nič nastalo, kar je nastalega. V njej je bilo življenje in življenje je bilo luč 2) ljudi in luč sveti v temi 3) in tema je ni sprejela.

Bil je človek, ki ga je Bog poslal, ime mu je bilo Janez. Ta je prišel v pričevanje, da je pričeval o luči, da bi vsi po njem vero sprejeli. Ni bil on luč, ampak je prišel, da bi pričeval o luči.

Prava luč je bila ta, ki prihajajoč na svet 4) razsvetljuje vsakega človeka. Na svetu je bila 5) in svet je po njej nastal — in svet 6) je ni spoznal. V svojo lastnino 7) je prišla in njeni je niso sprejeli. Vsem pa, kateri so jo sprejeli, je dala pravico, da postanejo otroci božji 8); njim, ki vanjo verujejo, ki se niso rodili iz krvi ne iz poželenja mesa ne iz volje moža, ampak iz Boga.

In Beseda je meso postala in med nami prebivala, in videli smo njeno slavo, slavo, kakor edinorojenega od Očeta, polna milosti in resnice.

Pretepi zgornji evangelij je uvod v evangeljsko knjigo apostola in evangelista Janeza. Dočim so pisane na spošno posebno evangeljske svetopisemske knjige zelo preprosto in vsakomurumljivo, je ta uvod nekoliko težjeumljiv tistim, ki se niso kaj več bavili z zgodovino, zlasti z zgodovino filozofije, modroslovja.

Že stari krščanski misleci so imenovali Janezov evangelij zaradi globokih in vzvišenih misli o učlovečeni drugi božji osebi, to je o Jezusu, duhovni evangelij. Bolj kakor za nadaljna poglavja Janezovega evangelija pa veljavo te besede za prvo začetno in uvodno poglavje.

Janezov evangelij je najnovejša, najmlajša svetopisemska knjiga, ki jo je napisal približno stoletni starček Janez malo pred svojo smrtjo, okrog 100 po Jezusovem rojstvu.

Že v njegovih časih je vstalo nekaj krivovercev, med katerimi je posebno znan neki Cerint, ki je zlasti tajil božanstvo Jezusovo in trdil, da Jezus ni bil pravi in presnični Bog, marveč nekaj manj. Da bi se kristjani "uverili, da je Jezus — Kristus, Sin božji, in da bi po veri imeli življenje v njegovem imenu" (Jan 20, 31), je napisal starček Janez svoj evangelij v katerem je posebno poudaril tiste dogodke Jezusovega življenja in njegove izjave, iz katerih posebno jasno sledi, da je Jezus Kristus resnično božji Sin in pravi Bog.

Knjiga Modrosti iz svetega pisma starega zakona uči, da so ljudje v katerih ni božjega spoznanja, nespametni. (Modr 13, 1). Čeprav namreč Boga ne vidijo, ker ga videti ni mogoče, bi ga mogli za gotovo spoznati iz sveta in stvari, ki jih je ustvaril, tako da nimajo za svojo nevero, ki je greh, nobenega izgovora.

In resnično so mnogi stari, posebno grški modrijani, ki so živeli v poganskih časih, niso poznali svetega pisma in nobenega drugega razodetja, po svojem globokem umu iz samih ustvarjenih stvari tako dobro spoznali Boga, njegove lastnosti, njegovo delovanje, da se jim še danes po vsej pravici globoko čudimo.

Kdorkoli se ukvarja s filozofijo, modroslovjem, kraljico človeških znanosti, kakor je imenujejo, posebno dobro pozna tri prastare grške modrijane Sokrata, Platona in Aristotela, katerih modrovanju in razmišljanju mora še danes slediti, dva tisoč in dvesto let po njihovi smrti. Te tri zgoraj omenjene može šteje filozofija še danes med svoje največje učenjake. Njihova filozofija, njihovo modrovanje se dostikrat čudovito vjema s krščanskim.

Platonove nauke o Bogu, o božjem življenju in stvarjenju je zlasti povzel judovski filozof Filon, ki je živel malo pred Kristusom in kakih tristo let za Platonom. Kakor Platon tudi Filon veliko govori o božji Besedi (grško Logos, hebrejsko Memra).

Filon uči, da izhaja iz Boga božja Beseda, po kateri da je vse ustvarjeno. Ta božja Beseda, pravi, je nekak božji Sin. Vendar je manj kakor Bog, nekak angel, srednik med Bogom in stvarstvom.

Filon je bil zelo slaven in upoštevan judovski modrijan in so skoro vsi izobraženi Judje sledili njegovim naukom. Ob Jezusovem času je bila med izobraženimi Judi Filonova filozofija kar na splošno razširjena in priznana.

Janez Evangelist je pisal torej svoj evangelij ljudem, ki so zelo dobro poznali Filonov nauk o božji Besedi—Logos—Memra. Nekaterim krivovercem nasprotno dokazuje Janez Evangelist, da je Beseda—Logos—Memra pravi in resnični božji Sin, Bog.

V nadaljnjih opombah bomo Janezovo razlaganje še točneje dopolnili.

Ob tej priliki velja še pripomniti, da so se v Janezovem času, pa tudi še mnoga stoletja pozneje učeni in preprosti ljudje zelo radi razgovarjali o verskih stvareh in o njih tudi javno razpravljali. Čuditi se moramo, kako so bili dostikrat čisto preprosti rokodelci temeljito izobraženi v filozofskih in bogoslovnih vprašanjih.

"Beseda" v začetku Janezovega evangelija pomeni torej božjega Sina, ki je od Očeta rojen od vekomaj. Po bistvu je z Očetom eno, je pa od Očeta različna oseba, ker ima svoje božje bistvo po svojem večnem rojstvu.

Po zgledu učenega Tomaža Akvineca pojasnjujejo

Sveta noč,
blažena noč!
Vse že spi,
je polnoč;

le Devica z Jožefom tam
v hlevcu varje Detece nam.
Spavaj, Dete sladko!

Sveta noč,
blažena noč!
Prišla je
nam pomoč;

Dete božje v jaslih leži,
grešni zemlji radost deli:
rojen je Rešenik!

Sveta noč,
blažena noč!
Radostno
pevajoč
angeli Gospoda slavé
mir ljudem na zemlji želé:
človek, zdaj si otet.

krščanski misleci to skrivnost tako, da rojstvo druge božje osebe primerjajo spoznavanju človeške duše:

Ko duša kak predmet spoznava, se mora v njej nekaj poroditi, kar predmet predstavlja; to je neka umska podoba spoznanega predmeta, ki jo izrazi beseda za tisti predmet.

Čim popolnejše je spoznanje, tem večja je skladnost, podobnost umske podobe s spoznanim predmetom.

V božjem življenju, ki je slično življenju človeške duše, je tudi spoznavanje. Glavni predmet večnega božjega spoznavanja je pa neskončno popolno božje bistvo. To spoznavanje je neskončno popolno.

Božje spoznavanje samega sebe rodi tudi v Bogu, v njegovem neskončnem razumu, podobo božjega bistva, po svetem Pavlu "odsvit njegovega veličanstva in podobo njegovega bitja" (Hebr 1, 3) in to je druga božja oseba, Bog Sin, ki se je učlovečil Bog Sin je torej neskončno popolno božje spoznavanje samega sebe, ki je isled svoje popolnosti dejanska osebnost, ki se po stari filozofski terminologiji imenuje "Beseda", ker za to nastajanje nimamo boljšega izraza.

Po tem nauku je božji Sin večen, kakor Bog Oče, ker je božje spoznanje večno. Zato pravi sveti Janez: V začetku je bila Beseda, ki pravimo, da je pri Bogu, ker je kot rojena druga oseba različna od Očeta. In ta oseba je Bog, ker je zaradi neskončno popolnega božjega spoznanja neskončno popolna in istega bistva z Očetom.

Ta božja Beseda, druga božja oseba, Bog Sin od vekomaj, pa se je v času, pred nekaj več ko 1900 leti, čudežno učlovečil v telesu Device Marije in postal človek, v vseh rečeh, izvzemši greha, podoben nam ljudem, in je bil rojen, in te božične praznike obhajamo spomin njegovega telesnega rojstva iz Device Marije.

2). Bog se razodeva ljudem pa ustvarjenem svetu in po glasu ustvarjene vesti in po izrečnem razodetju. Vse to je "luč", ki naj sveti ljudem, da spoznajo božjo vero, po njej živijo in si tako izveličanje zaslužijo.

3). Temá pomeni najprej zmoto in hudobijo, pa tudi zmot in hudobiji vdane ljudi.

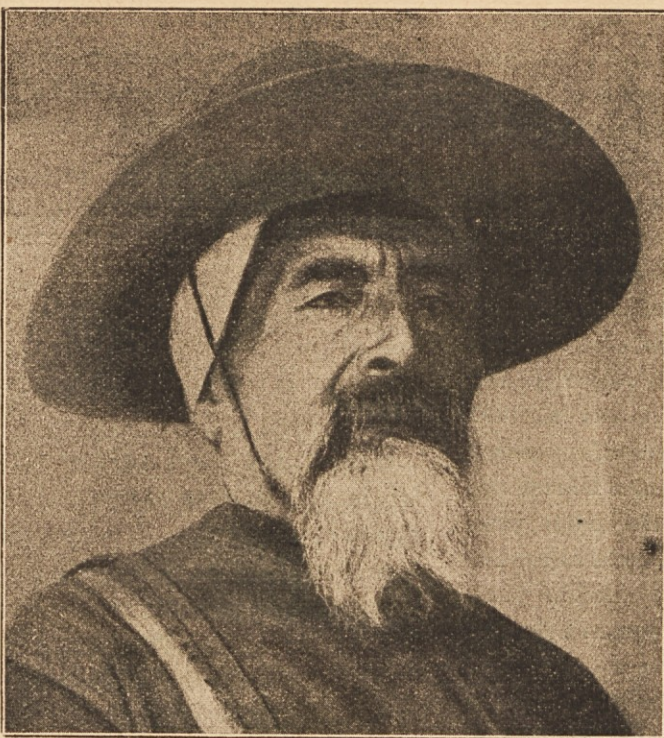
4). Po stari latinski prestavi imenovani vulgata, se glasi to mesto: Prava luč je bila ta, katera razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na svet. Na slovensko bi lahko predstavili tudi: Bila je prava luč, katera razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na svet. — Takih majhnih "inačic" ali različno ohranjenih besedil je v svetem pismu še več, posebno v manj pomembnih odstavkih in so razumljive, če pomislimo, da so veliko stoletij sveto pismo narekovali in z roko prepisovali, in se je kakšna taka pomota lahko urinila.

5). Beseda, po kateri je svet nastal, je svet ohranjevala in vladala, in po glasu vesti je opominjala in učila vsakega človeka, in tako je bila na svetu.

6). Svet, to so ljudje, kateri se ne dvignejo iz poželenja po svetnih dobrinah. Med ta "svet" je treba prišteti mnogo, premnogo slovenskih izseljencev.

7). Božja lastnina je zlasti judovsko ljudstvo, v čigar sredi se je rodil Odrešenik, pa tudi mi, ki — tudi ne maramo zanj in ga nočemo sprejeti v svoje sree, ne njega, ne njegovih nauk, ne njegovih zapovedi.

8). Jezus Kristus je s svojim odrešilnim trpljenjem zaluzil posvečujočo milost, ki daje duši bogupodobnost in tako človeka povzdigne v božjega otroka; to posinovljenje je duhovno rojstvo iz Boga. Izraelci so si zmotno domišljali, da so božji otroci že zaradi tega, ker so bili po krvi potomci Abrahamovi. Ravno tako bi bilo zmotno mnenje, da smo mi božji otroci že samo zato, če smo zapisani v krstni knjigi.

Gaučo
iz
Katamarke,
znameniti
argentinski
narodni
tip.

ARGENTINSKI FILMI

Piše Franc Dalibor

III. FILM: SMRT V ARGENTINI

(Nadaljevanje)

Tu je zopet treba omeniti hvalevredno skrb argentinske vlade za ljudsko zdravje. V predmestju Villa Devoto je ustanovila posebno bolnico Instituto Experimental del Cancer, mimo katere se mnogi Slovenci večkrat vozijo, in ki brezplačno sprejema in neguje rakobolne iz cele Argentine. Če so bolniki pazili, da se jim bolezen ni preveč razpasla in so pravočasno prišli v bolnico, so dosegli zdravniki tudi v boju s to morilko prav zadovoljive uspehe, ki dajejo posebno za bodočnost lepih upov.

Ne manj strašna ko druge pošasti, ki po Argentini ugonablajo ljudsko življenje je takoimenovana bela kuga. Koliko žena da je bela kuga pahnila v prerani grob vedo nekoliko zdravniki in tisti, ki so jim posebno dobri prijatelji in znanci.

Ko sem pred kakimi petindvajsetimi leti potoval kot študent po Slavoniji, so mi tamošnji duhovniki in učitelji bridko tožili, da se je splavljanje tako razpaslo, da izumirajo zaradi njega cele vasi.

Bela kuga je pregreha zoper božje, naravne in ljudske zakone. Vsaki pregrehi je pisana tudi kazen. Nobeni pregrehi pa se zdi, da ne sledi kazen tako hitro za petami, kakor ravno beli kugi. Dr. Hamilton, zdravnik v bolnici Rawson v Buenos Airesu, mi je pravil o teh rečeh, da so se mi ježili lasje. Žal, da ne morem spraviti vsega na papir, ker bi mi sicer lahko kdo očital, da pišem pornografijo.

Po strokovnjaškem mnenju imenovanega zdravnika zdravijo buenosajreške bolnice vsako leto dvajset tisoč žensk zaradi neuspelih splavov, kar misli gospod doktor, da je komaj deseti del vseh nesrečno uspešnih posegov v naravne zakone. Zdravnikov in babic, ki se bavijo s tem dobičkanosnim poslom v Buenos Airesu ni na stotine, marveč na tisoče. Koliko žena polaga v Argentini samo ta pregreha vsako leto na mrtvaški oder!

Nedavno sem govoril o teh rečeh z zdravnikom neke ugledne tukajšnje zavarovalne

družbe, ki mi je izjavil, da ne sprejme v življenjsko zavarovanje nobene ženske, za katero ve, da je splavila, ker da domala vse te ženske med štiridesetim in petinštiridesetim letom obolijo na raku.

Vsi naši izseljenci vedo, da so buenosajreški, kakor sploh argentinski pogrebni zavodi odprti noč in dan. Poleg pogrebnih zavodov se nahajajo navadno tudi evetličarne, ki so tudi noč in dan odprte, tako da je mogoče mrliča v najkrajšem času spraviti v popolno parado.

Komaj je bolnik izdihnil, pa naj bi bilo ob dveh zjutraj, že steče eden izmed sorodnikov do pogrebnega zavoda, ki takoj prihiti s svojim kamijonom in mrliča še gorkega spravi v mrtvaško krsto.

Argentinci imajo neki peklenski strah pred mrličem. Skrbno se varujejo vsakega dotika z njim. Vse delo opravijo nameščenci pogrebnega zavoda. Oni zatisnejo rajnemu oči in sklenejo roke. Slučajno sem bil zraven, ko se je neka argentinka po nesreči dotaknila svojega ravnokar umrlega moža in prestrašena zavpila: que frio está — kako je že mrzel!

Uradno je določeno, da imajo biti pokopani argentinski mrličji štiriindvajset ur po smrti, kar pa se navadno ne upošteva. Jaz sam sem bil priča, ko so ob štirih popoldne pokopali mrliča, ki je umrl prejšnji večer ob desetih. Dostikrat pa ga pokopljejo že štirinajst ur po smrti.

Umrlega ne oblečejo v najboljšo obleko, kakor pri nas doma, marveč v posebno mrtvaško srajco imenovano "mortaja", ki sega od vratu do peta. Ako je bil pokojni revež, ga oblečejo v mortajo iz belega platna, ki komaj stane par pesov, bogatejše pa oblečejo v mortaje iz bogate svile, večkrat pošite z zlatimi okraski.

Ko je bil pokojni položen v rakev se postavi ob vhodna vrata uslužbenec pogrebnega zavoda, nekakšen portir v črni obleki z belo kravato in belimi rokavicami, kar si

privoščijo navadno tudi manj premožni sloji.

Ob vходу na pokopališče je poseben zbirnik, kamor pokladajo udeleženci pogreba svoje vizitke, na katere se potem družina pokojnega tekom osmih dni pismeno zahvali za udeležbo na pogrebu.

Ko je mrlič v rakvi in oder pripravljen, se začenja takozvani "velorio", ena izmed najneokusnejših argentinskih razvad, ki bi morala biti že zdavnaj odpravljena: okrog mrtvaškega odra se postavijo stoli in klopi, kamor posedajo sorodniki, prijatelji, sosede in znanci pokojnega in se ves čas, cele noči žalostno in veselo pogovarjajo, pomenki, ki neredko preidejo v kvante. Hkrati ne prestando krožijo med vasovalci polne čaše mate, čaja, piva, vina in žganja. Takšni veloriji so posebno dobrodošli mladim parčkom, ki se lahko opravičijo, zakaj da jih ni bilo tako dolgo domov.

Videl sem celo slučaj, najbrže iz južne Italije prinešeno navado, da so nepozvane prišle k mrliču stare ženice in na vse mile načine in na vesglas tarnale in se pačile.

Rakev preneso iz hiše na mrtvaški voz najbližji sorodniki, prijatelji in znanci pokojnega, ki smatrajo to obzirnost za svojo častno nalogo in dolžnost. Tudi iz mrliškega vozu do groba rakve ne nosijo uslužbenci pogrebne zavoda, ki so zraven le bolj za parado.

Ko sem prišel pred mnogimi leti v Argentino je vladala tu stroga navada, da nobena ženska ni šla za pogrebom na pokopališče. Ne vem zakaj ne. Morda so hoteli prihraniti nežnim ženskim srcem najbridkejšo trenutke, ko se krsta spušča v grob in votlo odjekne od prvih grud črne zemlje, ki pada nanjo. Danes ni ta navada več tako stroga. Posebno tujci se je vedno ne drže. Vendar je še danes redko videti žensko v pogrebnem spremvodu. Niti svojih mož vdove dostikrat ne spremljajo na pokopališče.

Gotovo ste tudi že opazili, da so argentinski grobovi veliko bolj plitvi, kakor pri nas doma. Zanimivo je, da so na nemškem delu pokopališča Chacarita veliko globlji, kakor na domačem argentinskem. Ko sem vprašal svojčas napolitanskega grobokopa na Chacariti, zakaj da koplje tako plitve grobove, mi ni vedel drugega odgovoriti, kakor da "il morto iguale no se scapa — da rajni vseeno ne bo ušel." Bolj večji pa so mi pravili, da tu ni treba tako globokih grobov kakor v Evropi, ker da je zemlja tako močna, da mnogo preje opravi svoje razkrojevalno delo. Slovenec, ki je bil dalj časa v Rusiji mi je pravil, da tudi tam kopljejo tako plitve grobove. Morda bo res kaj na stvari, ker je ruska zemlja res precej podobna argentinski.

Vsekakor pa je obsodbe vredno, da pokopavajo mrliče tako hitro po smrti. V Nemčiji sem poznal slučaj, ko za mrtvoudom umrlega niso pokopali celih šest dni. Tudi na Slovenskem pustijo mrliča po cela dva dni ali še bolj dolgo na mrtvaškem odru. Res je, da se začne v Argentini mrtvo truplo veliko preje razkrajati, kakor doma, kar bi kvarilo ozračje, pa tudi množilo žalost sorodnikov, ko bi gledali, kako postaja njihov ljubljeneec kup gnusne gnilobe, malo dalj bi pa vseeno lahko ohranili mrtvo truplo v domači hiši. Dostikrat so krive tako hitrega pogreba tudi stanovanjske razmere, ki so po-

sebno v Buenos Aires dostikrat naravnost obupne, saj velika večina družin nima na razpolago več ko po eno samo sobo.

Vsled naglice s katero hitijo s pogrebom in vsled površnih mrliških ogledov, je mogoče, da bi bil kdo živ pokopan. Vsaka smrt je grozna, ali če se kdo prebudi v rakvi in zavé, da je živ pokopan, za to grozo ni peresa, da bi jo opisalo.

Pred leti sem bil v Tucumanu. Da tam še bolj hitijo s pogrebom je razumljivo, saj doseže tam gori toplomer v poletnih mesecih 43° C v senci.

Obiskal sem torej tukumansko pokopališče in se dalj časa razgovarjal s prijaznim grobokopom, ki je že več ko 35 let opravljal svoj posel. V teh letih pravi da je pri prekopavanju naletel na pet do šest grobov o katerih je bil prepričan, da so pokopali vanje — žive ljudi. Pravi, da jih je našel ležeče na trebuhu in da so imeli čudno skrivljene ude.

Bilo je prva leta mojega argentinarstva, pred kakimi osemnajstimi leti, ko je izreden dogodek razburil argentinsko časopisje.

Kadar obiščete pokopališče Recoleta, vprašajte kateregakoli nameščenca da Vam pokaže grobnico, o kateri Vam bom govoril, in ki pripada odlični patricijski buenosajreški družini. Vsak ve zanjo. Blizu glavnega vhoda je. Iz pokrova marmorne bele rakve v naravni velikosti moli ženska roka, kakor bi hotela dvigniti pokrov.

Takole je bilo:

Poročila se je hčerka ugledne meščanske družine. Toda — njena mati se je blazno zaljubila v ženina svoje hčerke. Na svatbeni pojedini je natrosila hčerki strupa med jed. Še tisto noč so nevesto popadli krči in je umrla. Drugi dan so jo peljali v grobnico mesto da bi šla na ženitovanjsko potovanje.

Čez dva dni je neki pokopališki nameščenec, ki je imel pozno zvečer opravka na pokopališču zaslišal iz grobnice zamolklo kričanje in ropotanje. Znano je, da količkaj bogatejši Argentinci svojih ranjkah ne pokopa-

vajo v zemljo, marveč jih polagajo v posebne mavzoleje. Tekel je na upravo, ali — v Argentini se zdi, da je uradni šimelj še bolj počasen, kakor drugod. Ko so prišli gospodje od uprave, je nesrečnica že izdihnila. To pot je bila zares mrtva. Pogled nanjo je bil baje presunljiv. Vse lase si je izruvala, vsa kolena je imela obtolčena, vse prste nagrizle, raztrgane so bile vse rože, ki so ji krasile prsi.

Argentinci, kakor sploh Latinci se ne dajo radi pokopati v zemljo. V zemljo gre kdor pač mora. Kdor količkaj more, si da napraviti grobnico. Na Chacariti je videti celo vrsto takih mavzolejev, majhnih kapelic z altarji in z včasih do deset metrov globoko kletjo od vseh strani obdano z vdolbinami za rakve. Zadnje pokopani mrlič počiva navadno pod altarjem tako dolgo, dokler ne prinesejo v grobnico drugega, ki zavzame njegovo mesto, do tedaj tam počivajoče truplo pa prenesejo nižje doli v klet.

V rakvin pokrov dajo mnogokrat vdlati nad mrličevim obrazom majhno stekleno okence skozi katero si je mogoče mrliča še po dolgih letih ogledati. To je kult, ki spominja na poganstvo. Na glavnem pokopališču v Limi (Peru) sem videl, da so taka okenca v krstah na splošno v navadi. To pomeni, da se živeči ne morejo sprijazniti s smrtjo in da nočejo priznati njenega veličastva. Na pokopališču v Limi sem tudi slišal, da imenujejo grobnice, kjer shranjujejo mrliče columbario — golobjak, kar se mi je tudi zdelo zanimivo.

Kako silna je želja Latincev, da bi imeli svoje drage pokojne tudi po smrti kolikor mogoče pred očmi, kaže sledeča zgodba.

Leta 1902 sem kot gimnazijski študent s kolesom potoval iz Slovenije v Rim. Udaril sem jo preko Trbiža v Pontafelj - Pontebona kjer je bila takrat avstrijsko italijanska meja.

Že globoko notri v Furlaniji se nahaja idilično mestece Venzona, kjer sem prenočil.

Božične evangeliječitajo.

Kakor solnce na nebu je vera:
sveti, greje in življenje nam daje.
Daj nam milost vere!

Izseljeniški duhovnik Josip Kastelic,

O VERI

Tale razprava o veri ni nobeno kratkočasno kramljanje o malopomembnih stvareh, marveč hoče biti sicer kratka vendar kolikor mogoče popolna poljudno pisana znanstvena razprava za ljudi, ki se hočejo potruditi in želijo nekoliko globlje in temeljiteje premisliti in proučiti brez dvoma najvažnejši pojav človeškega življenja, in splošno last vsega človeštva, vero.

Ko se razgledujem po veri in po vernih ljudeh, ne glede na to, kateri veroizpovedi da pripadajo, zavedajoč se, da je katera koli vera boljša in bližje resnici, kakor ne vera, čeprav samo po sebi razumljivo ne morejo biti vse vere enako dobre in enako resnične, mi je najprej padlo v oči čudovito in velevažno dejstvo: da se oklepa vere prav mnogo preprostih, neizobraženih, neučenihi ljudi, pa tudi mnogo visoko izobraženih, učenih in študiranih. Toda: tudi ne vernih in veri sovražnih jih je mnogo preprostih, nešolanih in neučenihi, kakor tudi mnogo učenih in študiranih.

Kako je torej s to vero? Ali je verovati pametno, ali nespametno? Če je pametno, kako da niso verni in po veri ne živijo vsi pametni, posebno vsi šolani ljudje? Če je verovati nespametno, kako da se je oklepa in po veri živi toliko brezdvomno visoko izobraženih in vsakega spoštovanja vrednih ljudi?

To je brez dvoma za vsakogar velevažno vprašanje. Ti verni ljudje, ki jih nikakor ni malo, verujejo in učijo, da bo naravnost pogubljen, kdor ne veruje in po veri ne živi. Če je torej verovati pametno, je treba, da se vere oklenemo in po njej živimo, če je verovati nespametno pa nima pač nobenega pomena, da se človek premaguje in živi po nekih praznih navodilih in zapovedih, ki jim ni vedno lahko zadovoljiti. Versko vprašanje vsekakor ni malopomembna in kratkočasna igrača. Vredno je stvar temeljito premisliti in prevdariti.

In resnično je o veri razmišljalo, govorilo in pisalo morda že brez števila več ali manj modrihi ljudi.

V pričujoči razpravi bom povzel najprej troje ali četvero glavnih odgovorov več ali manj modrihi vernih in nevernih znanstvenik na to velevažno vprašanje.

Mislili so nekateri in še mislijo, da pomeni vera toliko, ko gola pamet, da se da o verskih stvareh razpravljati, kakor o katerikoli znanstvenem vprašanju, da ni med vero in posvetno znanostjo nobene razlike.

Takole nekako modrujejo nekateri:

Znanstveno se da dokazati, da mora biti Bog. Petero dokazov zlasti ponavljajo za bivanje božje, ki jih res ni mogoče ovreči. Nadalje se da znanstveno dokazati, pravijo, da je Jezus Kristus božji Sin. V dokaz zato navajajo zlasti čudeže in prerokbe. Kar je Jezus delal in učil je v svetem pismu dovolj natančno popisano. Znanstveno se da dokazati, da se sveto pismo tudi tekom stoletij ni moglo bistveno izpremeniti. Znanstveno se da dognati, da je Jezus Kristus ustanovil Cerkev in nas obvezal, da jo v verskih stvareh moramo poslušati. Cerkev se v verskih stvareh ne more motiti, ker ji je obljubil Jezus v ta namen posebno pomoč kar pa božji Sin obljubi, gotovo tudi izpolni. Kar je v svetem pismu popisano in česar nas Cerkev uči, to mi moramo verovati, če hočemo pametno živeti in ravnati. Kdor ne veruje, ne ravna pametno, zato greši in je vreden kazni. Seveda, pravijo ti možje, prava vera je samo vera učenjakov, ki morejo dovolj globoko razmišljati in modrovati. Vera preprostih ljudi je le napol-vera. Preprosti ljudje se morajo zanesti v svojih sodbah na bolj učene. Vera je kakor eno tostransko plačilo učenim ljudem za njihove trude in prizadevanja.

Ker smo ljudje redkokdaj istih misli, so se brž oglasili drugi učenjaki, ki so nekako takole zamodrovali:

Nikakor ni res, da bi se dalo resničnost vsaj poglavitnih verskih resnic povsem neizpodbitno znanstveno dokazati, tako da bi jim vsak moral pritrditi in bi dokazovanju ne mogel ugovarjati. Seveda jih tudi ovreči ni mogoče. Ni mogoče dokazati, da Boga ni, ne da Bog je, znanstveno ni mogoče dokazati, da človek ima prosto voljo, ne da je nima, znanstveno ni mogoče neizpodbitno ne ovreči ne dokazati, da je človeška duša neumrljiva. Vse to je mogoče verovati, ne pa znanstveno dokazati. Mi smo globoko verni, so rekli, ker zahteva vero naše srce, kar je ravno toliko vredno, kakor če bi jo zahteval razum. Brez vere bi bilo naše življenje puisto in brez pomena. Če ste strgali komu vero iz srca, ste mu sklatili solnce iz neba.

Taka so v glavnem verska modrovanja nekatoliških vernih ljudi.

Zanimivo je, da so skoro vsi učenjaki, ki se podrobneje ukvarjajo z verskimi vprašanji, vsaj na svoj način verni, čeprav niso morda ravno katoliški in morda vero na svoj, netočen in nepravilen način utemeljujejo, zagovarjajo in razlagajo. Neverni, brezverni in protiverni so redno samo ljudje, ki vere ne poznajo, ljudje, ki so morda v svoji stroki veščaki, ki se pa z verskimi vprašanji niso nikoli bolj od blizu ukvarjali.

Posamezni neverni ljudje, ki so se v verskimi vprašanji dalj časa ukvarjali in kljub temu ostali neverni, pa sem našel, da nekako takole modrujejo:

Dogem, naukov, ki jih učijo posamezne cerkve, ne more nobena tako dokazati, da bi jih verovati moral. Če mi katerakoli cerkev svoje nauke tako dokaže, da ne bom mo-

gel več ugovarjati, sem njeno vero pripravljn sprejeti in bom po njenih zapovedih tudi živel, ker bi bilo to edino pametno in bi ne bil pošten človek, če bi tako ne storil. Res je, da jaz naukov, ki jih te cerkve učijo s svojo znanostjo tudi ovreči ne morem, ampak zato sem ravno svoboden, da verujem ali ne. Kdo lahko veruje, če hoče, meni pa se zdi bolj pametno, če ne verujem. Ne verujem zato, ker mi nalaga vera razna bremena, ki niso vedno lahka in jih nočem sprejeti, ker ne vidim, da sem jih sprejeti dolžan. Ne morem misliti, da bi bil kdaj kaznovan in "pogubljen" zato, ker sem se zvesto držal in ostal "svobodmislec".

Če se še enkrat na kratko ozrem na modrovanje tega "nevernega" človeka, vidim, da ni nič manj veren kakor katerikoli vernik. Sam namreč priznava, da resničnosti svoje nevere ne more dokazati, da je pač svoboden in da — **veruje v nevero, veruje (ne pa ve) da ni Boga.** Na vero je torej človek obsojen. Hočeš ali nočeš, brez vere Ti ni mogoče živeti. **Na celem božjem svetu ni nobenega resnega človeka, ki bi rekel, da ima v rokah dokaze, da ni Boga.**

Kakšen pa je katoliški nauk o veri?

O veri so podrobno in na široko razpravljali že mnogi, mnogi tisoči katoliških učenjakov vseh časov od prvih krščanskih modroslovcev, filozofov, do tisočev vseučiliških profesorjev današnjih dni.

Jasno je, da tudi sveto pismo veliko govori o veri. Ne samo o posameznih verskih resnicah, marveč tudi o veri na splošno, kakor mi sedaj razpravljamo o nji.

Na enem mestu — Eecli 36, 19 — berem na primer o veri tole:

"Kdor božjo postavo (vero) išče, bo z njo napolnjen (bo vero našel in razumel), kdor pa zvijačno ravna (kdor ne išče vere, marveč išče izgovorov, da bi mu ne bilo treba verovati) bo našel v njej spotiko (bo našel za svojo nevero izgovor, ki ga je iskal)."

V novem testamentu berem, da je Jezus sam takole lepo razlagal vero učenemu Nikodemu:

"Kdor vanj (v Jezusa, božjega Sina) veruje, ne bo obsojen (pogubljen); kdor pa ne veruje, je že v obsodbi (se je že sam obsodil), ker ne veruje v ime edinorojenega Sina božjega. Obsodba pa je v tem (to je vzrok obsodbe), da je prišla luč (Resnica) na svet, pa so ljudje bolj vzljubili temo (zmo-to in laž) ko luč, zakaj njih dela so bila hudobna. Kajti vsak, kdor dela hudo, sovrži luč in ne hodi k luči, da bi se ne spričala njegova dela; kdor pa dela po resnici, prihaja k luči, da se njegova dela razodenejo, ker so storjena v Bogu". Ta lepa Jezusova primera je vzeta iz vsakdanjega življenja in je prav, če si jo še bolj od blizu ogledamo: Človek je po naravi sramežljiv. Če na primer ni umit in ne prav čedno napravljen, se bo v večerni družbi ogibal luči in se držal manj razsvetljenih, bolj temnih prostorov, kjer njegove umazanosti in nečedne obleke ne bo mogoče tako hitro opaziti. Kdor pa je umit in primerno okusno oblečen, se ne bo skrival v temo, marveč bo raje prišel na luč, kjer ga lahko vsak vidi. Saj se mu ni treba ničesar bati. Nasprotno: še v čast mu bo, če vsi vidijo, da je čist in okusno oblečen, zato bo ravno tako iskal luč, kakor

umazani išče temo. Primera hoče povedati, da je greh umazanost duše, vera pa je luč, v kateri bi se ta umazanost videla zato se grešni ljudje bojé vere, bežijo pred njo in iščejo teme, sence, nevere. Katerih duše pa so čiste, se jim ni treba bati nobene luči — vere — resnice, marveč je še iščejo, če le morejo pridejo do nje in verujejo. Jan 3, 18—21.

Tudi apostol Pavel pripoveduje v svojem pismu škofu Titu o nekaterih, Himeneju in Aleksandru, ki so zavrgli dobro vest in zato odpadli od vere. I Tim, 1, 19.

Da se ne bo ta razprava prekomerno zavlekla, bom podal sedaj v nekaterih kratkih, jasnih in kolikor mogoče vsakomurumljivih stavkih ortodoksni, celotni in popolni katoliški nauk o veri, o veri na splošno, ne o posameznih verskih resnicah, kakor so ga tekom tisočletij izoblikovali katoliški znanstveniki in kakor jasno sledi iz svetega pisma:

1). Katoliška vera ne vsebuje ničesar nemogočega in ničesar znanstvenemu spoznanju nasprotnega. Vero, ki bi učila najmanjšo stvar nasprotno našemu razumu, bi človek ne samo smel, marveč po svoji vesti **moral** zavreči, ker bi bilo to gotovo znamenje, da je napačna. Verske in znanstvene resnice izhajajo namreč iz Boga in si med seboj ne morejo nasprotovati.

Kateri mislijo, da morejo svojo nevero znanstveno utemeljiti, imajo pravzaprav zelo lahko stališče: Cerkev uči celo vrsto verskih resnic, ki jih ima tako za gotove, da izključuje iz svoje družbe slehernega, ki bi jih tajil. Tak neveren človek ima vse na izbiro. Za eno samo, katera se mu zdi lažja, naj dokaže, da ne vzdrži znanstvene kritike, da je pameten človek ne more verovati, za **eno samo** naj to dokaže in vsa vera je obveljavo. Toda — tekom skoro dva tisoč let niso mogli vsi neverni modrijani skupaj najti niti ene katoliške verske resnice, ki bi ne prenesla znanstvene kritike.

2). S samim svojim razumom **more človek čisto za gotovo spoznati upravičenost in resničnost katoliške vere**. Vendar vera kljub temu ni isto ko znanost. Kljub temu namreč nikogar ni mogoče samo z znanstvenim dokazovanjem tako neizpodbitno **prepričati** o resničnosti naše vere, da bi ne imel nobenega izgovora več, če verovati noče. Čeprav je zelo koristno in smo celo dolžni svojo vero tudi znanstveno raziskovati, vendar je za živo vero važnejše pošteno življenje in molitev, kakor vse študiranje in tuhtanje. Vera je toliko jasna in toliko znanstveno utemeljena, da se je **more** okleniti bodisi znanstvenik bodisi preprost človek, pa tudi toliko temna in nejasna, da jo **more** odkloniti, kdor verovati noče.

3). Vera je nadnaravna čednost in je potrebna zanjo božja milost. Verjetno je, da neveren človek, ki je imel na razpolago obilo milosti in se jih ni posluževal, ne bo imel vsak trenutek na razpolago za vero potrebnih božjih milosti, tako da bi morda lahko nekaj časa **rad veroval, pa bi ne mogel**, čeprav je gotovo, da na splošno ne bo pogrešal božje pomoči in milosti, kdor jo rabiti hoče.

4). Po katoliškem nauku sodeluje torej pri naši veri troje sil in zmožnosti: naš razum, naša volja, božja milost. Vse tri so za vero tako neobhodno potrebne, da ne more biti govora o veri, če bi odrekla ena izmed njih.

5). Ravno zato in samo zato, ker more vsak človek vero sprejeti ali odkloniti more biti vera **zaslužno in plačila vredno** dobro delo, o katerem sveto pismo jasno govori, da kdor veruje in po veri živi, bo zveličan, kdor pa ne veruje, bo pogubljen. Če bi bila namreč vera samo toliko ko učenost in znanost, bi vsak razumen, posebno vsak študiran in učen človek **moral** verovati, kar pa bi potem ne bilo nobeno нравno dobro in zaslužno delo, kakor tudi na primer naša znanost sama na sebi ni pred Bogom ne dobra, ne slaba, ne zaslužna za nebesa, ne za pekel.

6). Čeprav tistemu, ki verovati noče in išče izgovorov in utemeljitve svoje nevere, ni mogoče vere tako dokazati, da bi **moral** pustiti vse pomisleke, je vendar vera pametna in so verske resnice, ki jih uči katoliška Cerkev tako resnične, da ni mogoč o njih noben pameten dvom in jih moremo in moramo še bolj trdno verovati, kakor če bi jih spoznali samo s svojim razumom. Če sem namreč rekel zgoraj, da vere ne moremo **dokazati** njemu, ki verovati noče in išče za svojo nevero izgovorov, pa **more vsak človek** sam zase upravičenost in resničnost vere **popolnoma trdno in gotovo spoznati**, in potrjuje to njegovo osebno spoznanje tudi še božje razodetje in pričevanje, ki nas ne more varati in goljufati. Tudi izkušnja izpričuje, da so in so bili milijoni tako trdno prepričani o resničnosti svoje vere, da so raje izgubili vse, kar so dobrega imeli na svetu, tudi samo svoje življenje, raje kakor pa bi se izneverili svoji veri. Samó krščanskih **mučencev**, ki so darovali svoje življenje za svoje versko prepričanje, šteje zgodovina na več ko **enajst milijonov** (vseh Slovencev nas **ni dva** milijona), dočim si ni mogoče misliti, da bi kdo káko samó s svojim razumom naravno spoznano resnico potrjeval s takimi junaškimi žrtvami.

7). Brez svoje krivde, brez svoje velike krivde, brez smrtnega greha ne more nihče vere izgubiti. Krščeni in v veri poučeni kristjan ne more brez velikega smrtnega greha tajiti niti nobene posamezne verske resnice. Nobena učenost in znanost ga ne more do tega privesti, **samo hudobija in greh**. Vera in znanost je namreč dvojje resnic, ki **obe** izhajata iz Boga in ni mogoče, da bi si bili kdaj nasprotni.

8). Popolnoma gotov katoliški nauk je, da noben človek **brez vere ne more biti Bogu po volji** (Hebr 11, 6) in ne more biti izveličan, niti človek, ki živi daleč kje od izobraženih ljudi in ni še ničesar slišal o krščanski veri. Jasno pa je na drugi strani, da ne moremo imeti vsi ljudje istega verskega znanja in spoznanja. Glavne resnice, ki jih mora poznati in verovati vsak katoliški kristjan, so na kratko našete v **apostolski veri**. Vsakdo, torej tudi sami divjaki pa morajo, kakor uči apostol Pavel Hebr 11, 6 b, verovati, spoznavati in priznavati, če hočejo, da so pravični **vsaj obe temeljni resnici**:

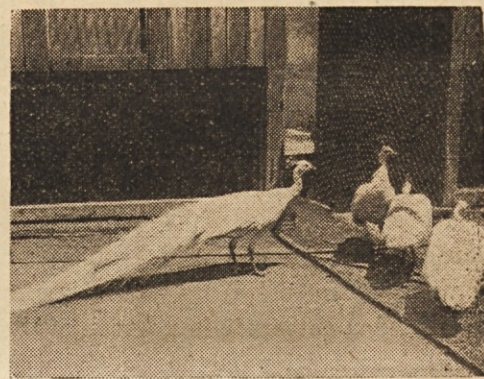
1). da je Bog, 2). da Bog dobro plačuje in greh kaznuje.

9). Vera brez življenja po veri je **mrtva in ničvredna**. Isto zlo dejanje, ki bi je zagrešila veren človek in človek, ki o veri ničesar ne ve, bi bilo v veri poučenemu veliko težje uračunano.

10). Sveto pismo in krščanski znanstveniki in pridigarji ne nehajo zato opominjati katoliških vernikov, naj verujejo svojo vero, ker jo vsak lahko izgubi. Po vernem življenju, pravijo, se bo vera v Tvojem srečanju krečila in rasla, če pa si pustil življenje po veri, boš kmalu izgubil tudi vero samo. Ali ne izpričuje tega tudi lastna izkušnja? Dokler torej imamo luč, verujmo v luč, dokler imamo vero, naj sveti našemu življenju. Če Tvoja vera ugasne, Te bo objela tema, v temi pa še po varnih in znanih krajih ni varno hoditi, kaj šele skozi nevarnosti polno sovražno življenje. Brez vere ni mogoče priti do cilja, smotra, smisla našega življenja, ki ga na tem ubogem svetu ne moremo doseči zato ker naš končni cilj ni na tem svetu!

11). O resnično vernih "svetih" ljudeh ima sveto pismo in katoliška znanost silno visoko mnenje ne glede na to če so danes na svetu cenjeni in spoštovani ali pa morda omalovaževani. Sveti Pavel jih imenuje **sodržavljane in domačine božje**. Sveti Janez jim piše, da za enkrat vé samo, da so otroci božji, kaj pa da bo enkrat z njimi, jim ne more tako dopovedati, da bi razumeli. Apostolski prvak Peter jih zagotavlja, da bodo v nebesih deležni na nek način same božje narave, kar veliki krščanski učenjak Tomaž Akvinnec tako razlaga: če vržeš v goreč ogenj kos železa, zažari, postane svetlo in vroče, kakor ogenj sam — tako podobno se bo Tvoja duša v Bogu razvnela in zasijala ljubezni, sreče in blaženosti.

12). O nevernih ljudeh je kratko in jasno mnenje svetega pisma in mnenje krščanskih znanstvenikov: da človek brez vere ne more biti Bogu po volji in da kdor ne veruje, in po svoji veri ne živi, bo pogubljen.

Kraljevska ptica pav, simbol nesmrtnosti.

BRAT

Temačno je v ozki ulici, le skozi na stečaj odprta vrata pada na cestni tlak medel svit z dolgimi sencami, ki lové druga drugo. Iz sobe veje duh po žganih svečah in vonj krizantem.

Med svečami z nemirno gibajočimi plameni leži pokojni. Obraz mu je voščenobled in nerazumljivo nepremičen, kakor vse nežive stvari. Oči so polzaprte; izpod dolgih trepalnic se je zamaknilo v strop dvojne zenice z mrzlim in mokrim bleskom. Desno oko je nekoliko bolj izbočeno, in ne vsi, ki so to opazili, vedó zakaj. Pred črno, sveže pobarvano krsto, ki razkraja duh po barvi, je postavljen steklen škropilnik z žegnano vodo. Na črni obleki pokojnega in na podplatih iz lepenke njegovih lahnih čevljev, so obvisle blesteče kaplje žegnane vode, ki so jih škropili nanj in ki se zdé kakor solze neutešenega joka. Vedno več ljuri prihaja v ta mračni prostor, obložen s črnimi preprogami.

Klopi ob steni so zasedle postave, kakor sence, ako se ne bi blede obrzi ločili tako markantno od temnih sten. Vsi so čudovito podobni med seboj, ne toliko telesno, kakor duševno. Upadle oči, ležijo v globokih jamah, obrazi so trpki, glave so sklonjene, kot pod preveliko težo.

"Leži, kot bi spal," zašepeče Darinko sosedu in pogleda pozorno na mrliča. "Ako bi nenadoma vstal in dejal: Ali sem Vas ustrašil! nič se ne bi začudil. Toda šel je, da se ne vrne več."

Darinko je bil v Primorju učitelj in je moral pobegniti preko meje. V Argentini je bil zavarovalni agent. Dohodki mu niso dali ne živeti in ne umreti.

Likar je skomignil z rameni. Bil je navadno tih. Kadar je govoril, je skromno in tiho povedal svoje, kot bi ne polagal nobene važnosti na svoje besede. Niso vedno razumeli, kaj je povedal. Pisal je tudi v revije. Osebe v njegovih povestih so bili trpini in reveži, ki so imeli že ob rojstvu usojeno bolešt. Morda je vtil v te osebe del samega sebe. Njegov obraz bi bil lep, ako ne bi nevrastelnija zarisala vanj nekkih ostrih in trudnih potez. Mnogi ga ravno vsled njegovega obraza niso razumeli. Oči je imel temne, blesteče in pametne.

"Poglej ga natančno", je dejal sosedu, "pa poš morda čital na obrazu pokojnega: Dokončal sem svoje delo, čemu toraj čakati?"

"Tako mlad? Imel jih je komaj petindvajset!"

"Nekateri končajo svoje delo s petindvajsetimi, drugi pozneje, nekateri niti ob dnevu svoje smrti. Cilja, ki nam je zarisan od rojstva, ni mogoče predrugačiti".

Ljudje prihajajo, škropé z oljno vejico in zopet gredó. Obrazi so mrki, trdih potez, kot bi jih bičal za vsak grižljaj. Mnogi niso poznali solz, ker so se jim posušile že v mladosti. Komaj so se zavedli da žive, že je čakal nanje robot. V smrdljivih tovarnah. Na kraških tleh, kjer je ležala med skalnatimi skladi rjuha nehvaležne zemlje. Poleti je vel po Krasu vročinski plaz, da je sušilo

**Gradove
zlate
zidata –
v oblake**

mozg v kosteh, pozimi je brila burja, da je ledenela kri v žilah.

Taki ljudje so stopali do rakve, se dotikali mrličeve roke in odhajali. Mrtvec je bil eden izmed njih, trpin kot oni, čeravno ga niso poznali. Bili so vsi z enega ozemlja. Soča je močila njihovo zemljo in s Krasa se je gledalo na ono velikansko modro ploskev z majcenimi pikami: Ladje na našem Jadranu.

Skozi okno gleda v sobo kos močnega neba. Nekaj blestečih zvezd je nataknenih na njem, kot dijamanti na modri obleki. Skoro vse so zelo svetle, ena pa ima poseben, zelo močan, moder sijaj. Nekoč smo mislili, da so v nebesih odprta okenca in da gledajo na nas angeljčki. Pri največji zvezdi, ki so nebeška vrata, sedi sveti Peter. Dolgo sivo brado ima in v rokah drži velik ključ. Hodili smo na sveto Goro ali na Kalvarijo, da vidimo ta okenca od bližje in da pokukamo v nebesa.

Nad rakvijo visi Križani. Sklesan je iz rdečega "quebracha". Ponižno in bolestno gleda na stegnjeno blede truplo pod seboj. Zdi se, da šepečejo njegove ustne:

"Tudi ti si zgodaj izpil čašo trpljenja!"

Darinko vzdihne:

"Niti to zadnjo noč ga nismo mogli čuvati doma, ki ga nimamo. V tem pogrebnem društvu je vse še bolj tuje. Pa smo imeli nekoč domove, tam daleč pod našim modrim nebom, kjer gmajne tako lepo dehte."

Vsak se je zatopil v svoje misli. Vedno novi ljudje so se menjali pri rakvi. Sveče so plapolale nemirno. Debele kaplje voska so se cedile na krožnik svečnika. Sobo je objel težak vzduh tolikih ljudi in gorečih sveč. Bilo je zelo toplo. Rože so venele.

"Hudo je, ko pokopavaš brata. Smili se mi."

Brat je stal poleg zgnavja pokojnika in

ni vzel pogleda od njegovega obraza. V njegovih neizmerno dobrih očeh je ležal tak obup, da je pokalo sree, ko si gledal to bolest. V eni noči se je postaral za deset let. Nevihta je šla preko njegovega obraza in zapustila globoke sledove.

Likar je mežikal kakor da bi ga motile luči, ki so neprenehoma trepetale. V resnici je hotel zatajiti mokroto, ki se je nabirala pod njegovimi trepalnicami.

"Bilo je pred par meseci, ko sem ga zadnjič videl", je dejal. "Noč je bila soparna, kakor navadno tu v južni Ameriki. Na ploščaste strehe je legel močan lunin svit, da je bilo svetlo skoro kot po dnevi. Pod košatimi drevesnimi kronami cestnega drevoreda je vladala poltema. Skoro ni bilo prometa; po nekaterih vežah so sedeli ljudje, ker je bilo na cesti več zraka nego po temnih izbah brez oken.

"Kruh v tujini je tako britek, kot bi bil prepojen s solzami", je dejal takrat pokojni. "Šele v tujini vemo kaj je domovina. In še se dobé nekateri, ki jo blatijo. Kakor bi zaničevali svojo lastno mater."

V neki veži, mimo katere smo šli, je stal mlad par in si šepetal sladke besede. Spominjam se, da je bila ona vitka, in ko je pogledala, proti nama, sem videl v luninem svitu njene temne, lepe oči. Vnjunih dušah je bilo doma veselje in sreča, v najine pa se je vselila žalost.

"Za en sam delček naše Goriške ti dam vso tujino". In je nadaljeval:

"Vrnili se bom, četudi me vklenejo. Brez naših livad in brez naših gorá ne morem živeti. Tam bom znova zaživel. Po okencih naših hiš me bodo razigravali rdeči nageljni in na vrtovih zeleni rožmarin. Na klopih pod lipami naših vasi sedé naši očetje in čakajo na nas. Tu smo brezdomovinci. Česa naj čakam?"

"Neutešeno hrepenenje je bilo vsebina njegovega življenja. Izvršena je njegova naloga. Brata smo izgubili. Spet je eden manj v naših vrstah. Toda, naše hrepenenje, bratje, v naše duše položeno silno hrepenenje ne bo, ne bo ostalo vedno neutešeno!"

Po črnih stenah so se razgibale še bolj črne sence kot bi nekaj pisale. Zunaj se je jasnilo. Skozi okna in vrata je silil medel dnevni svit. Kot bi fin pajčolan pregrnil sobo, tako je bilo vse nejasno in nerazložno. Samo to smo vedeli, da se dela dan.

**Kateri imajo radi argentinske revije
jim priporočamo**

VELIKO TEDENSKO REVIVO

CARAS Y CARETAS

ki si jo lahko kupijo za 20 ctvs.

na kateremkoli kiosku

ali pa si jo tudi naročijo pri upravi

BUENOS AIRES, CHACABUCO 151

\$ 2.50 trimesečno

\$ 5.— polletno

\$ 9.— celoletno

oziroma za provinco

\$ 3.— 6.— 11.—

in za inozemstvo

dva zlata pesa trimesečno

štiri zlate pese polletno

osem zlatih pesov letno

Tri slovenske deklice, ki že komaj čakajo, da bodo spet kaj slišale o našem ljubem Storžku.

STORŽEK

Po LORENZINI — LOVRENČIČU

„Šel sem, ker mi je dal lutka Ogenjžrl nekaj zlatnikov in mi rekel: „Vzemi in nesi očetu!“ a jaz sem namesto tega našel na cesti Lisico in Mačka, dve zelo dobri osebi, ki sta mi rekli: „Ali hočeš, da se pomnožijo tvoji zlatniki na tisoč in dvatisoč? Pojdi z nama in peljeva te na Polje čud.“ In jaz sem rekel: „Pojdimo!“ in oni so rekli: „Ustavimo se tu v gostilni Pri rdečem raku in o polnoči odrinemo.“ In ko sem se zbudil, ju ni bilo več, ker sta že odpotovala. In jaz sem začel hoditi ponoči, ki je bila temna, ki se je zdela nemogoča. Zato sem dobil na cesti razbojnika, ki sta bila v dveh vrečah za oglje, ki sta mi rekla: „Na dan s parami!“ in jaz sem rekel: „Jih ne dam.“ Ker sem skril svoje štiri zlatnike v usta, mi je eden od razbojnikov poskusil deti roke v usta, in jaz sem ga ugriznil in mu odtrgal roko in sem jo potem pljunil, a namesto roke sem pljunil mačjo taco. In razbojnika sta tekla za mano in jaz se tekel kakor tečem, dokler me nista dotekla in me privezala za vrat na neko drevo v tem gozdu in rekla: „Jutri se vrneva in tedaj boš mrtev in z odprtimi usti in ti odnesemo zlatnike, ki jih imaš skrite pod jezikom.“

Na tretja laž se mu je nos nenavadno podaljšal

„In zdaj, kje imaš zdaj one štiri zlatnike?“ je vprašala Sojka.

Zgubil sem jih!“ je odgovoril Storžek, a se je zlagal, ker imel jih je v žepu.

Komaj je izbleknil laž, mu je zrastel nos, ki je bil že tako dolg, kar za dva prsta.

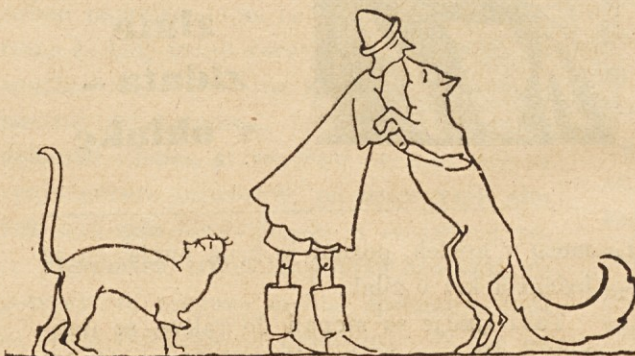
„In kje si jih izgubil?“

„Tu — blizu — v gozdu.“

Ob tej drugi laži se mu je nos še bolj podaljšal.

„Če si jih izgubil v bližnjem gozdu,“ je rekla Sojka, „jih poiščemo in najdemo: ker vse, kar se zgubi v sosednjem gozdu, se vedno najde?“

„O, zdaj šele sem se prav spomnil,“ je povzel dondek zmedeno, „onih štirih zlatnikov nisem zgubil, le požrl sem jih, ne da bi zapazil, ko sem pil vaše zdravilo.“

„Lejte, kdo bi si mislil, naš ljubi Storžek!“ je vzkliknila Lisica, ga objela in poljubila.

Na to tretjo laž se mu je nos tako nenavadno podaljšal da se ni mogel ubogi Storžek nikamor več obrniti. Če se je obrnil sem, je zadel z nosom ob posteljo ali ob šipe v oknih, če se je obrnil tja, je opletal ž njim po stenah in vratih, če je privzdignil glavo, je tvegala, da ga zabode Sojki v oko.

Sojka ga je gledala in se smejala.

„Zakaj se smejete?“ jo je vprašal dondek ves zmeden in v skrbeh radi presnetega nosa, ki je še sproti raste.

„Smejem se laži, ki si jo izbleknil.“

„Kako veste, da sem lagal?“

„Laž, otrok moj, je lahko spoznati; dvoje vrst jih je: so laži, ki imajo kratke noge in so debeli, da jih je mogoče koj otipati, in laži, ki imajo dolg nos. Tvoja na primer, je ena izmed onih, ki imajo dolg nos.“

Storžek, ki ni vedel od sramote, kam bi se del, je poskusil pobegniti iz sobe, a ni prišel na plano, ker njegov nos je bil tako zrastel in se zdaljšal da ni mogel več skozi vrata.

XVIII.

Storžek sreča zopet Lisico in Mačka in gre ž njima na Polje čud in poseje zlatnike.

Sojka je pustila dondka več ko dobre pol ure jokati in kričati, kaj pa, ker ni mogel oni nos skozi vrata in še zato, da si zapomni in se poboljša in ne bo več lagal, ker laž je najgrša napaka, ki jo more imeti otrok. Ko pa ga je videla skremženega in z očmi, izbuljenimi od obupa, je tlesnila z rokami in

na ta klic je priletelo skozi okno v sobo natisoč velikih ptičev, štokavei imenovanih, in spustivši se na Storžkov nos, so ga pomalem štokali in kljuvali in čez nekaj minut je dobil ogromni in nesorazmerni nos zopet svojo naravno velikost.

„Kako ste dobri, Sojka moja, je rekel dondek, sušeč si oči, „kako vas imam rad!“

„Tudi jaz te imam rada“, je odgovorila Sojka, „in če hočeš ostati pri meni, boš moj bratec in jaz tvoja dobra sestra...“

„Tudi na to sem mislila. Tvoj očka je že obveščen in preden bo noč, bo že tu.“

„Rad bi ostal... a moj ubogi očka?“

„Res?“ je zaklical Storžek in poskočil od veselja. „Če je tako, Sojčica moja, in nimate nič proti temu, bi mu šel naprot! Komaj že čakam, da objamem in poljubim ubogega starčka, ki je zame toliko pretrpel.“

„Lahko greš, a pazi, da se ne zgubiš. Skozi gozd pojdi, gotova sem, da ga boš srečal.“

Storžek je odšel. Prišedši v gozd, je začel teči kakor srna, a ko je pritekel na neko mesto blizu starega hrasta, se je ustavil, ker se mu je zazdelo, da sliši sredi med zelenim vejevjem ljudi. In v resnici je videl, kako sta se pojavila — uganite kdo?... Lisica in Maček — ali popotna znanca, s katerima je večerjal v gostilni „Pri rdečem raku“.

„Glejte, glejte kdo bi si mislil, naš ljubi Storžek!“ je vzkliknila lisica, ga objela in poljubila. Kod si se pa vzel?“

„Kod si se pa vzel?“ je ponovil Maček.

„O, to je dolga zgodba,“ je rekel dondek, „povem vam jo ob priliki. Vedite za enkrat to, da sem tisto noč, ko sta me pustila sama v gostilni, srečal na cesti razbojnika...“

„Razbojnika?... O ubogi prijatelj! In kaj so hoteli?“

„Hoteli so me oropati zlatnikov.“

„Grdobe!“ je rekla Lisica.

„Grdobe grde!“ je zapredel Maček.

„A jaz sem začel bežati,“ je nadaljeval dondek, „oni pa skozi za mano, dokler me niso dotekli in obesili na onile štrkelj tam na hrastu...“

In Storžek je pokazal na hrast, ki je bil dva koraka vstran.

„Ali bi človek mogel kaj hujšega misliti?“ je rekla Lisica. „Le na kako hudobnem svetu moramo živeti! Kje naj dobimo za božji čas varno zavetje mi, kar nas je poštenjakov?“

(Nadaljevanje)

Kmalu bodo že vsi argentinski otroci poznali Storžka in njegove burke. Celo indijanskim deklicam pripovedujejo o njem njihove slovenske prijateljice.